

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov (om løsladelse på prøve m. v.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1269, fremsættelsen i tidenden sp. 2488).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Edel Saunte: Dette lovforslag synes mig at løse et af de praktiske problemer, som længe har beskæftiget folk, der arbejder i straffelovgivningens tjeneste. Det er givet, at den nuværende formulering af bestemmelsen om prøveløsladelse ofte har virket uheldigt. Den er meget stiv i sin udformning, og hvis man, således som det foreslås her, kunne nå frem til større frihed i bedømmelsen af, hvornår prøveløsladelse kan finde sted, er der for mig ingen tvivl om, at man vil kunne hjælpe resocialiseringen et godt stykke fremad. Jeg kan altså som helhed sige, at det efter min mening er et forslag, som vil tjene samfundet og de mennesker, der forser sig imod samfundets love, til lige megen gavn.

Når jeg har sagt dette, vil jeg også gerne have lov til at sige følgende. Blandt jurister, ikke mindst blandt de høje ministeriers embedsmænd, kommer man meget ofte med nedsættende bemærkninger om folketingets evne til klart og tydeligt at forme en lovtæst; men jeg tror alligevel, man skal lede længe efter en lovtæst, formet af folketinget, som er så komplet uforståelig som § 3 i det foreliggende lovforslag. Selv trænede jurister bliver nødt til at efterse bemærkningerne til lovforslaget for blot at gætte, hvad der egentlig kan være meningen med denne paragraf. Det mystiske ord „dette“, hvormed man afslutter det foreslåede nye stk. 5, er ganske uforståeligt for almindelige mennesker, og jeg tror, folketinget må have lov til at sige, at dér har ministeriets embedsmænd været mindst lige så uheldige, som vi nogen gang har været. Jeg håber, vi vil være i stand til i et udvalg at finde en formulering, der dog er nogenlunde forståelig for almindelige mennesker.

§ 6 i lovforslaget går ud på, at borgerlig straffelovs § 289 ophæves. Jeg tror, dette er rigtigt. Jeg tror, at det pågældende tilsyn kun har været til gene for folk og i

virkeligheden aldrig til gavn. Det er muligt, det kan være til politimæssig behagelighed; jeg skal ikke bestride, at man på den måde kan holde kontakt med folk, der har været flere gange straffet; men jeg tror bestemt, at man derved forringer deres mulighed for at falde til i samfundet. Det er utallige gange, man som forsvarer hører folk komme og klage over denne bestemmelses praktisering. Utallige gange er folk, som har prøvet at skaffe sig et ærligt erhverv efter udstået straf, blevet jaget væk fra deres stillinger på grund af denne anmeldelsespligt. Det kan gå i København, hvor folk kan anmelde sig, uden at hele byen ved det, men så snart vi kommer ud i en mindre samfundsdel, vil resultatet uvægerligt blive, at hele byen snakker om det og spørger: Hvad skal han dér — hvad skal hun dér? Derfor tror jeg, at hvis det virkelig er vor mening, at resocialiseringen skal komme til at betyde noget, må vi af med denne bestemmelse, og jeg takker meget for lovforslagets § 6 om, at den skal ophæves — den paragraf er jo så klar og letforståelig.

Helga Pedersen: Bestemmelserne i §§ 1—5 i det foreliggende lovforslag bør vurderes under hensyntagen til den udvikling i fængselsvæsenet eller — om man vil — i fangebehandlingen, som har fundet sted i den sidste snes år og da navnlig i tiden efter den anden verdenskrigs slutning.

Kun de færreste af dem, der ikke gennem deres daglige arbejde har forbindelse med fængselsmyndighederne og disses arbejde, er imidlertid fortrolige med den ændring i behandlingsmetoderne, som har fundet sted, og det kan ved en lejlighed som denne, hvor et bredt kendskab til forholdene var ønskeligt, forsåvidt beklages, at hele vort fængselsvæsen, om jeg så må sige, er næsten ukendt i lovgivningen og hviler på regler, der er givet ved kgl. anordninger, bekendtgørelser og cirkulærer fra administrationen og som sådanne i det store og hele er ukendte for den lovgivende magt.

Den moderne fangebehandling — resocialiseringsbestrebelsene, som man kalder det — er jævnlige blevet kritiseret, men jeg tror alligevel, den har stået sin prøve, og at flertallet af befolkningen i dag anerkender dens nødvendighed og hensigtsmæssighed. Således også i mit parti, og vi vil derfor

[Helga Pedersen.]

gerne medvirke til en ordning, der eventuelt kan blive et mere hensigtsmæssigt instrument for de straffedes tilpasning til samfundet.

De ændringer, der foreslås vedrørende løsladelse på prøve fra arbejds- og sikkerhedsforvaring, kan vi i realiteten tiltræde og i forbindelse dermed også reglen om, at man i visse tilfælde, hvor genindsættelse i ungdomsfængsel, arbejds- og sikkerhedsforvaring skal ske, kan nøjes med at lade retten fastslå skyldspørgsmålet og derefter genindsætte den pågældende i en af de nævnte institutioner.

Det vanskelige punkt i lovforslaget er imidlertid spørgsmålet om løsladelse på prøve af de til tidsbestemt frihedsstraffedømte. Jeg tilføjer her, at spørgsmålet om løsladelse af livstidsfanger ikke berøres af lovforslaget.

Vor gældende lovgivning går ud på, at prøveløsladelse sker, når $\frac{2}{3}$ af straffetiden og mindst 9 måneder er forløbet, medmindre fangens forhold gør sådan løsladelse utilrådelig. Som denne bestemmelse er formuleret, er der alene tale om en fakultativ løsladelse, ikke om en obligatorisk løsladelse på prøve, som man f. eks. kender det i Sverige, når $\frac{5}{6}$ af straffetiden er forløbet, medens i Sverige fakultativ prøveløsladelse er mulig efter forløbet af $\frac{2}{3}$ af straffetiden og mindst 8 måneder. På den anden side er den form for fakultativ prøveløsladelse, vi har i den gældende bestemmelse, straffelovens § 38, stk. 1, således, at størstedelen af fangerne kan påregne løsladelse på prøve — hvilket også jævnlig tages i betragtning af dommeren ved straffens udmåling — og de dømte har alle krav på, at spørgsmålet til den tid tages op til overvejelse af fængselsmyndighederne, der har den endelige afgørelse af sagen, som altså ikke kan forelægges domstolene.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget — og jeg er fra mit tidligere arbejde bekendt dermed — at der i praksis har vist sig behov for prøveløsladelse på

et tidligere tidspunkt, end når $\frac{2}{3}$ af tiden er udløbet, ligesom det i tilfælde, hvor straffetiden er under 9 måneder, også jævnligt er påkrævet, at en løsladelse på prøve med de dertil hørende betingelser kan ske. Denne erfaring i praksis må ses i forbindelse med de sociale og sociologiske undersøgelser, der i de senere år har været anstillet indenfor fængselsvæsenet, og den må ses i sammenhæng med udbygningen af tilsyns- og forsorgsvirksomheden vedrørende straffede personer. Det er en virksomhed, der hovedsagelig udøves af Dansk Forsorgsselskab, som er en privat institution, der modtager betydelige offentlige tilskud. Den blev for få år siden reorganiseret og er i dag i stand til at udøve tilsyn og hjælp af forskellig art i langt større omfang end tidligere. Derfor er det altså også muligt teknisk set at udvide prøveløsladelsesområdet. Jeg ved, at spørgsmålet om udvidet prøveløsladelse har været genstand for meget grundige overvejelser i straffelovskommissionen, og jeg synes, det må tillægges betydelig vægt, at et overvejende flertal af denne sagkyndige forsamling er gået ind for udvidelse af de gældende prøveløsladelsesregler. Derfor vil jeg også tro, at resultatet efter overvejelserne vedrørende dette lovforslag bør blive, at vi finder frem til en passende løsning af spørgsmålet.

Forinden vil jeg imidlertid gerne under en udvalgsbehandling bede den højtærede minister give oplysninger om forskellige enkeltheder vedrørende behandlingen af prøveløsladessager sammenlignet med behandlingen af benådningssager, ligesom jeg tror, det ville være hensigtsmæssigt, om udvalget fik en oversigt eller en slags vurdering af den højtærede minister med hensyn til fangebehandlingen nuværende tilstand. Herunder kunne jeg godt tænke mig også at bede om nærmere oplysninger om, hvorledes ministeren i det hele ser på sikkerhedsforvaringsinstitutionen. Det er jo bekendt, i hvert fald i juristernes kreds, at adskillige har overvejet, om dette overhovedet er en hensigtsmæssig form for

[Helga Pedersen.]

sanktion, og jeg tror, vi skal ind på i hvert fald at overveje lidt, hvorvidt vi skal bevare denne ret bekostelige institution. Det vil jeg altså gerne have at vi overvejer i udvalget, før vi tager vor endelige stilling til lovforslaget. Jeg synes ikke, vi skal ulejlig det høje ting med diskussioner af disse mere tekniske spørgsmål.

Til forslaget om at ophæve den i praksis næsten uddøde bestemmelse i straffelovens § 289 om at give visse berigelsesforbrydere tilhold har jeg ikke nogen bemærkning, og jeg kan således slutte med at tilsige mit partis medvirken til en velvillig behandling af lovforslaget i udvalget.

Erna Sørensen: Jeg må rent indledningsvis sige, at der i mit parti hersker delte meninger om, hvorvidt det er rigtigt på nuværende tidspunkt at føre de lovændringer, som her er foreslået, ud i livet. Det er ikke, fordi vi i min gruppe mangler human følelse, og det er ikke, fordi vi ikke respekterer det store arbejde, som gøres både indenfor fængslet og udenfor fængslet for de mennesker, som nu engang er blevet berøvet deres frihed og på en eller anden måde skal vende tilbage til samfundet. Men det er dog en kendsgerning, at trods det store arbejde, der gøres, trods den megen forståelse af disse menneskers manglende følelser, manglende opdragelse o. s. v. har virkningen alligevel ikke været, som man kunne ønske. Vi åbner jo ikke avisen en dag uden at se meddelelser om overfald, mord, sædelighedsforbrydelser og berigelsesforbrydelser i et omfang som aldrig tidligere, til trods for at vi må konstatere, at vi lever i en tid med gode sociale og økonomiske forhold. Alt dette gør, at man spørger sig selv, om vi har været for humane ved idømmelsen af straffe, i behandlingen af fangerne og med hensyn til de forhold, som man allerede har prøvet med den nugældende straffelovs § 38, stk. 1.

Personlig har jeg den opfattelse, at man selvfølgelig ikke kan undvære den bestemmelse i kriminalforsorgen, som findes i § 38, stk. 1, men det nye, der agtes indført ved det nye stk. 3, får mig til at tænke på, at man måske i for vid udstrækning vil bruge stk. 3, så at det ikke bliver bestemmelsen i stk. 1, der bliver hovedreglen, men

måske netop reglen i det nye stk. 3. Jeg ser sådan på det, at det for de unge forbryderes vedkommende gælder om i så vid udstrækning som muligt at idømme dem betingede domme. Dette, at de ikke bliver berøvet friheden, men får en chance til at klare sig fremover, er for mig noget af det allervigtigste. Jeg mener ikke, vi skal tilstræbe mildere straffe; tværtimod mener jeg, at der skal være noget, der måske kan lægge et bånd på de pågældende, så at de ikke foretager sig noget ulovmæssigt.

Jeg mener, at man stadig i vid udstrækning bør afsige betingede domme, for har et menneske først været indenfor murene og fået føling med vaneforbrydere, og hvem der nu ellers måtte være indespærret, virker truslen om en ny straf ikke så stærkt. Mange af dem oplever jo skuffelser, når de kommer ud i livet, og mener faktisk, at de har det bedre indenfor fængslets mure. Men det er jo et stort spring at gå over til at bruge en så stærk prøveløsladelse som foreslået i det nye stk. 3, og jeg vil i hvert fald forbeholde mig, at vi meget nøje gennemgår disse regler i udvalget, så at jeg kan få lejlighed til at vende tilbage til min gruppe med en uddybning af det, som virkelig tænkes gennemført.

Jeg må måske ved samme lejlighed have lov til at drage et særligt område frem indenfor straffene, nemlig straffene for sædelighedsforbrydelser, i det hele taget forbrydelser mod kønssædeligheden. Her er det sådan, at man landet over, hvor end man kommer, hører folk spørge, om vi herinde dog ikke forstår dette store problem, at man ikke kan tolerere alle disse voldsforbrydelser, alle disse forbrydelser mod børn, disse blufærdighedskrænkelser, som man jo stadig må erkende er et begreb. Jeg tror, at vi, hvis man nu vil indføre prøveløsladelse for den slags forbrydere, kommer for langt ud. Jeg vil i hvert fald meget stærkt gå imod sådanne forbryderes prøveløsladelse. Nu er det jo ikke sådan, at der for disse sager talmæssigt er så mange frihedsstraffe, fordi mange af sædelighedsforbryderne kommer under sikkerhedsforvaring eller psykopatforvaring, men der er dog alligevel ikke så få tusinde, som forser sig på disse områder, og det giver utryghed i befolkningen og harme over, at man er for svag ved bedømmelsen af disse menneskers overtrædel-

[Erna Sørensen.]

ser. Dansk Kvindesamfund har gennem flere år beskæftiget sig med dette område og søgt autentiske oplysninger, og det viser sig, at der er over 3 200 dømte for forskellige slags forbrydelser på dette særlige område. Det største antal falder under begrebet utugt med børn under 15 år, hvilket vel også er en af de allervorligste forbrydelser. Det, som falder i øjnene, er i særdeleshed, at man, skønt man har straffebestemmelser med minimums- og maksimumsstraffe, ikke gennem den herskende domspraksis udnytter strafferammerne så meget, som man burde. Det er ikke gengældelsesprincippet, som jeg her vil gå ind for, men jeg tror alligevel, at trusel om og idømmelse af hårdere straffe med frihedsberøvelse må komme i forgrunden. Man bør ikke idømme disse milde straffe, som yderligere sløver de svage karakterer og derved fremkalder de mange lovovertrædelser. I tidsrummet fra 1945 til 1951, da der blev idømt straf for 1 174 blufærdighedskrænkelser, er vi nede på en gennemsnitsstraf på 3,2 måneder. Det er altfor lidt, når man tænker sig, hvad det i virkeligheden drejer sig om, og at det kan føre til endnu større forbrydelser ved gentagelse. Derfor mener jeg, at vi bør tænke meget over forholdene på dette område, når vi nu skal til at behandle spørgsmålet om prøveløsladelser for den slags forbrydere.

Jeg skal ikke gå i enkeltheder med de andre bestemmelser i lovforslaget, idet jeg forstår på ordføreren for venstre, det ærede medlem frk. Helga Pedersen, at man her tager forbehold. Jeg kan kun sige, at jeg er enig i, at bestemmelsen om tilsyn i henhold til § 289 ophæves, således som det foreslås. Derimod stiller jeg mig meget skeptisk overfor ændringen vedrørende sikkerhedsforvaring. Men jeg forbeholder mig altså at søge nærmere oplysninger i udvalget og at bringe sagen til behandling igen i min gruppe, før vi tager endelig stilling til lovforslaget.

Steen: Det, der er hele tendensen og formålet med de her foreslåede ændringer i borgerlig straffelov, nemlig at de afgørende myndigheder skal kunne foretage prøveløsladelser på det tidspunkt, da de forskellige forhold taler derfor, uden at være bundet af

så stramme regler, som nu er gældende, vil efter min bedste overbevisning betyde en rimelig og forhåbentlig også en hensigtsmæssig udvikling. Det samme gælder efter min bedømmelse de foreslåede ændringer vedrørende dem, der er anbragt i ungdomsfængsel og arbejds- og arbejdshus, og jeg deler ganske ønsket om, at der må blive tilvejebragt en ændring som den foreslåede i forbindelse med det såkaldte polititilhold.

Jeg forbeholder mig naturligvis under udvalgsbehandlingen at se nærmere på enkeltheder og tage stilling til, hvad der her måtte komme frem af andre synspunkter, men det vil ske ud fra en særdeles villig indstilling. Jeg vil meget gerne medvirke til, at vi når et resultat ud fra den linie, som hele lovforslaget bygger på.

Petra Petersen: Den kommunistiske gruppe kan give sin tilslutning til de foreslåede ændringer i straffeloven.

For mig, der ikke er jurist, er det givet endnu sværere, end det var for det ærede medlem fru Edel Saunte, at finde ud af de foreslåede paragraffer, men jeg kan sige, at for mig står det som det vigtigste, at man giver de mennesker, der har forset sig mod samfundet, de bedst mulige betingelser for påny at blive gode samfundsborgere; det må vel være det, samfundet i al almindelighed er bedst tjent med. Det vil sige, at man såvel indenfor fængselsmurene som udenfor må gøre, hvad man kan for at lette forholdene for de straffede.

Her vil jeg gerne have lov til at sige med hensyn til tilsynet, at jeg håber, at man gør det så lempeligt som muligt for de pågældende. Jeg tænker her særlig på de unge, som har forset sig mod samfundet og nu skal vende tilbage til deres arbejde.

Alfred Jørgensen: Der ligger i dette forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov en tendens, som jeg kan bifalde, nemlig at man gennem idømmelsen af straffe ikke alene har til formål at statuere eksempler, ligesindede til skræk og advarsel, men at man også gennem straf og fængselsophold tager positivt sigte på opdragelse af lovovertræderen, og at man efter løsladelsen søger at lette de pågældendes tilbagevenden til normale forhold som nyttige samfundsborgere. Jeg finder det rigtigt, at der nu

[Alfred Jørgensen.]

bliver mulighed for, hvor forholdene måtte tale derfor, at den enkelte dømtes forhold kan tages op med løsladelse for øje på et tidligere tidspunkt, end dette efter gældende lov kan finde sted, nemlig når fangens forhold ikke taler derimod og der er sikret ham passende arbejde. Netop det, at der gives den dømte en mulighed for ved god opførsel på et tidligere tidspunkt at vende tilbage til normale forhold, tillægger jeg stor pædagogisk værdi; at dette samtidig betyder en besparelse i de store udgifter til fængselsvæsenet, kan man kun notere med tilfredshed. Også hvor det drejer sig om prøveløsladelse fra ungdomsfængsel, arbejds- hus eller sikkerhedsforvaring, finder jeg de foreslåede lempelser rimelige.

Bestemmelsen i § 6 om ophævelsen af borgerlig straffelovs § 289 kan jeg i og for sig også give min tilslutning udfra den opfattelse, at tilsynet med de løsladte bør være af en så diskret art, at deres fortid ikke vil stå som en varig hindring for resocialisering; men jeg synes på den anden side, at erfaringen har belært os om, at der kan være en fare for, at de hjem, der åbner sig for tidligere straffede — det gælder især de psykopatisk belastede forbrydere, voldsforbrydere og sædelighedsforbrydere — ikke bliver underrettet om de særlige forhold, der foreligger. Jeg henstiller til det kommende udvalg at have opmærksomheden henvendt på dette forhold.

Jeg skal på mit partis vegne tilsige en velvillig holdning overfor lovforslaget.

Gottschalek-Hansen: Indenfor visse juridiske kredse såvel som i hele den moderne kriminologi synes der at herske en tendens, der målbevidst tilstræber at gøre begrebet straf illusorisk. Det er en højst beklagelig, og jeg tror også skæbnesvanger udvikling, der efter min og manges mening kun kan bidrage til at svække tilliden til retssikkerheden i vort land. Det er meget godt med al den humanisme, psykologi og medmenneskelighed, der koncentrerer sig om fangen og hans problemer, og jeg kan kun glæde mig, hver gang det lykkes at skabe en nyttig og dygtig medborger af en tidligere afsporet lovbruder. Men mon ikke man overvurderer disse resocialiseringsforsøg? Skyder man ikke langt over målet i denne ensidige, misfor-

ståede humanisme, der søger at føre forbryderen ud i friheden, længe før han har afsonet den ham idømte straf? Glemmer man i alt dette ikke hensynet til samfundet? Der er jo en anden part end forbryderen, og jeg tænker her i ganske særlig grad på berigelsesforbrydere og sædelighedsforbrydere: der er også et hensyn til forbryderens offer og offerets pårørende. Samfundet kan ikke være tjent med — hvad vi gang på gang oplever — at denne kategori af lovovertrædere får lejlighed til at begå nye forbrydelser på et tidspunkt, da de i virkeligheden skulle afsone en tidligere idømt straf, for hvilken de enten er blevet prøveløsladt eller betinget benådet.

Straffen er ikke et udtryk for en primitiv elementær hævnfølelse eller middelalderlig gengældelsesaktion, men den er for det første en borgen for, at lovovertræderen ikke får mulighed for at begå nye forbrydelser, så længe han er spærret inde. For det andet virker den som en advarsel: der statueres et eksempel; selv jurister erkender, at forbrydere frygter for dom, men en dom, der ikke effektueres, har ingen afskrækkende betydning og kan derfor ikke tjene som advarsel for ubefæstede sjæle. For det tredje giver straffen mulighed for pædagogisk påvirkning og arbejdsstræning. I bemærkningerne til lovforslaget hedder det således:

„Den pædagogiske påvirkning og arbejdsstræning, som er fangebehandlings vigtigste mål, vil ofte kun kunne opnås ved et fængselsophold på 8—10 måneder.“
Når det er tilfældet, og det må det vel være, når det står i bemærkningerne, så fatter jeg ikke, at man prøver på at lempe de gældende regler, således som det er tilfældet i det foreliggende lovforslag. Endelig for det fjerde er straffen også — det vil jeg gerne understrege, for det er man ligesom bange for at sige klart og tydeligt — samfundets misbilligelse af en begået lovløshed.
Den foreslåede ændring vedrørende prøveløsladelse, der ganske vist kun omtales som en undtagelsesparagraf, vil, såfremt ændringen vedtages, ganske givet udvirke, at antallet af prøveløsladelser forøges til en endog betydelig størrelsesorden. Hvis det ikke er meningen, vil det være fuldstændig meningsløst og uden fornuft at søge lovforslaget gennemført.

[Gottschalck-Hansen.]

Efter de hidtil gældende regler var det — for at tage året 1954 som eksempel — 912 fanger, der kunne prøveløslades. Af disse blev 622, eller 68,2 pct., løsladt på prøve, medens 110, eller 12,2 pct., blev betinget benådet. Disse tal taler klart og tydeligt og viser, at en prøveløsladelse gik lettere igennem end en betinget benådning. Men ialt blev der altså af 912, der kunne frigives, frigivet 732, eller 80,4 pct. På mig virker denne løsladelsesprocent som fantastisk stor, og jeg mener ikke, det er forsvarligt eller rimeligt at udvide løsladelsespraksis til også at omfatte de fanger, der er idømt en kortere tidsbestemt straf end 9 måneder. Det eneste, man opnår, er nemlig en yderligere devaluering af domstolene derved, at man underkender eller i det mindste negligerer rettens afgørelser med hensyn til strafudmålingen. Dertil kommer det yderligere afgørende, at man udvider den administrative magt, så at denne bliver en slags øvrighed over den dømmende myndighed. Jeg er fuldtud vidende om, at det desværre i øjeblikket er tilfældet, men derfor behøver det ikke at være rigtigt. En fejl bliver nu engang ikke mindre ved, at en ny føjes til.

Jeg må meget stærkt advare imod, at det foreliggende lovforslag ophøjes til lov. Forslaget er for mig at se et naturligt produkt af verdensfjernt juristeri, men det er ikke udtryk for folkets vilje, som vi er sat til at repræsentere.

Thestrup: Når jeg tager ordet, er det for at sige, at jeg ikke deler de anskuelse, der er kommet frem om, at vore straffebestemmelser, herunder også vore straffebestemmelser for volds- og sædelighedsforbrydelser, er for milde. Vor straffelov har ret vide rammer. Den, der gennemgår straffeloven, vil se, at det er muligt at idømme meget strenge straffe, ikke mindst for volds- og sædelighedsforbrydelser.

Jeg er heller ikke enig med dem, der mener, at domstolene er for lemfældige med de straffe, de udmåler indenfor lovens rammer. I en vis periode under krigen steg tyverierne, navnlig tyverier af det, der dengang var en mangelvare, nemlig cykler, meget stærkt, og så slog domstolene ind på en noget skærpet praksis på dette område.

Efter krigen var der en overgang, hvor der var en række graverende tilfælde af voldsforbrydelser, hvorfor domstolene også skærpede den praksis, de havde på dette område. Jeg vil ikke benægte, at en sådan moderat skærpelse kan have en vis virkning i givet tilfælde, men ved i almindelighed at skærpe straffene opnår man efter min mening ikke noget, og jeg tror heller ikke, at man i almindelighed opnår noget som helst ved at gøre opholdet i fængslerne længere, endstige strengere.

Årsagerne til forbrydelsen ligger altfor dybt til, at en så nem foranstaltning vil have nogen som helst virkning. Jeg skal ikke holde forelæsning over forbrydelsens årsager, men når det gælder voldsforbrydelser, er det min erfaring — og det er dog en erfaring, som jeg kan bygge på en lang praksis — at f. eks. overdreven spiritusnydelse spiller en betydelig rolle, og det ville være langt mere virksomt, for at få antallet af disse forbrydelser til at falde, at modvirke den overdrevne spiritusnydelse end at skærpe straffene eller gøre afsoningen længere eller hårdere.

Jeg ved nok, at der en gang imellem kommer en folkestemning, der forlanger strengere straffe på et eller andet område. Jeg bliver naturligvis også en gang imellem på møder stillet overfor kravet om, at straffene skulle skærpes; men det er ikke rigtigt at følge sådanne stemninger. De ligger i virkeligheden heller ikke ret dybt. Det er min erfaring fra mange års samarbejde med lægmænd i domsmændsretten, at den jævne mand og kvinde her i landet, der som domsmand får lejlighed til at sætte sig ind i sagerne, i de fleste tilfælde ikke går ind for en strengere straf end den, som dommeren selv ville udmåle efter gældende praksis, hvis lægmændene ikke havde deltaget; ja, jeg kan ganske roligt sige, at jeg har ofte fra domsmænd været ude for det spørgsmål, om man ikke kunne nøjes med bøde eller betinget dom, hvor jeg, netop fordi jeg fulgte gældende praksis, fandt, at en ubetinget frihedsstraf var nødvendig. Og det er ofte sket i voldssager.

Jeg tror ikke, at det i almindelighed er strengere straffe, vi trænger til. Langt mere ville det hjælpe, hvis vi kunne begrænse spiritusforbruget, afskaffe dårlige boligforhold, arbejdsløshed o. lign., og hvis den

[Thestrup.]

almindelige moralopfattelse her i samfundet ville blive noget mere fast og sikker, end den er. Jeg tror også, og det kan jeg måske benytte lejligheden til at sige her, at det kunne betale sig for os, hvis vi ofrede noget mere, end vi gør, på gennem videnskabelig forskning virkelig at få klarlagt forbrydelsens årsager og midlerne til dens bekæmpelse, derunder også midlerne til at hindre gentagelse af forbrydelsen.

Det fremsatte lovforslag finder jeg rimeligt og fornuftigt, selvom det på enkelte punkter måske nok bør overvejes nærmere i et udvalg. Jeg tror ikke, at min partifælle, det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansen, har ret i, at den yderligere adgang til prøveløsladelse, der her er foreslået, indebærer nogen som helst fare for retssikkerheden. Jeg kan med hensyn til selve lovforslaget ganske slutte mig til de betragtninger, som det ærede medlem frk. Helga Pedersen har gjort gældende.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne takke det ærede medlem fru Edal Saunte for den tilslutning, hun gav til lovforslagets enkelte bestemmelser. Det ærede medlem var lidt hånlig overfor justitsministeriet i anledning af den formulering, § 3 — rettere det nye stk. 5 til straffelovens § 42 — har fået. Det ærede medlem mindede lidt maliciøst om, at man fra visse sider havde hånet folketingets evne til at formulere en lovtæst, og fandt, at det, der her var lavet, var værre end noget, folketinget nogensinde havde præsteret. Det kan vi naturligvis godt diskutere i udvalget, men jeg vil dog sige til det ærede medlem, at jeg vil være meget villig til sammen med udvalget at søge at finde frem til en formulering, der gør det lettere at forstå meningen med den ny bestemmelse. Nu tror jeg nok, det vil lette forståelsen noget, når den læses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i paragraffen; men jeg er enig i, at umiddelbart klar er den ikke.

Det er rigtigt, når det ærede medlem frk. Helga Pedersen understreger, at prøveløsladelsesinstituttet ikke gælder for livstidsfanger. Sådan som hele situationen er her i landet, turde jeg ikke stille forslag om en regel svarende til den svenske. Det ærede medlem vil sikkert forstå hvorfor.

Det ærede medlem ville gerne i udvalget have nogle nærmere oplysninger om behandlingen af prøveløsladelsessager sammenlignet med behandlingen af benådningssager. Idet jeg blot indskyder den bemærkning, at praksis ikke er ændret siden det ærede medlems tid, tilføjer jeg, at det er jeg naturligvis klar til at redegøre for i udvalget, og ligeledes er det klart, at de oplysninger, det er muligt for os at bringe tilveje vedrørende fangebehandling o. s. v., vil fremkomme efter udvalgets anmodning. Det ærede medlem rejste det principielle spørgsmål, om man skulle overveje en ophævelse af sikkerhedsforvaringsinstituttet. Derom vil jeg være meget villig til at forhandle med det ærede medlem, men jeg gør opmærksom på, at dette institut i øjeblikket er bragt i anvendelse overfor ca. 70 alvorlige lovovertrædere; men det er klart, at ethvert spørgsmål, der bliver rejst, vil blive drøftet.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen var knap så velvillig som sine forgængere på talerstolen, heller ikke så velvillig, som jeg egentlig havde troet. Det var sådan set overflødig af det ærede medlem at tilføje, at der var delte meninger i det konservative folkeparti, det blev efterhånden blændende klart for os alle. Når det ærede medlem nævner en række forskellige forbrydelseskategorier, er der dog anledning til at minde om, at f. eks. antallet af overfaldsforbrydelser er gået meget betydeligt ned. Det kulminerede for et par år siden, i efteråret 1953. Vi har siden fulgt udviklingen meget nøje, og antallet af overfald er gået meget betydeligt ned, hvad grundene hertil så end kan være; det kan vel være vanskeligt at sige.

Jeg tror nok, det ærede medlem hr. Thestrup har ret i, at domstolenes skærpede strafudmåling har spillet ind. Det kan måske også have spillet ind, at benådning praktisk talt er udelukket i disse sager, og at udsættelse af strafafsoning ikke gives. Men jeg er alligevel enig med det ærede medlem hr. Thestrup i, at det nok er dybtliggende årsager, der forklarer, at antallet af forbrydelser på dette specielle område er gået så stærkt ned, som det faktisk er.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen omtalte også en række andre områder:

[Justitsministeren.]

drabsforbrydelser, sædelighedsforbrydelser o. s. v. Vi må naturligvis i udvalget have den statistik lagt frem, som kan danne grundlag for en virkelig stillingtagen til de spørgsmål, det ærede medlem rejste. Det ærede medlem konkluderede sine betragtninger derhen, at det ærede medlem var bange for, at vi var ved at blive for humane, både med hensyn til fastsættelse af straffens størrelse og med hensyn til selve fangebehandlingen. Jeg beklager i og for sig, at det ærede medlem har givet udtryk for den opfattelse. Jeg deler den ikke, jeg tror ikke, den er rigtig. Jeg vil i den henseende ganske kunne henholde mig til de bemærkninger, det ærede medlem hr. Thestrup fremsatte.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen udtalte frygt for, at bestemmelsen i lovforslagets § 3 — altså det nye stk. 5 i § 42 — skulle blive hovedreglen. Det er ikke rigtigt. Hovedreglen vil stadig være bestemmelsen om, at prøveløsladelser finder sted efter afsoning af $\frac{2}{3}$ af straffetiden, dog mindst 9 måneder, og der indeholder loven bestemmelse om, at spørgsmålet skal rejses, medens det i det nye stk. 5 drejer sig om ekstraordinære tilfælde, og jeg vil i den forbindelse gerne sige, at jeg tror ikke, man skal frygte for, at antallet af prøveløsladelser vil stige voldsomt. Antallet af benådninger af korttidsstraffede og halvtidsbenådninger af længere tids straffede eller benådning mellem halvdelen af tiden og $\frac{2}{3}$ af tiden har i de senere år været faldende; ikke desto mindre er efter 20 års erfaring den nugældende regel om prøveløsladelse for usmidig, og derfor ønskes den ændret. Nogen voldsom stigning i antallet af prøveløsladelser skal man ikke vente. Antallet af benådninger er ikke så forfærdelig stort, men jeg er villig til at fremlægge en statistik herom i udvalget; jeg har den ikke med ved denne lejlighed.

Det ærede medlem fru Erna Sørensen gjorde en enkelt bemærkning, som jeg er helt enig i, idet det ærede medlem understregede den betydning, det har, at domstolene ved domfældelse af unge lovovertrædere — jeg forstår, det ærede medlem mener førstegangsløsovertrædere — i det omfang, domstolene finder det forsvarligt, anvender betingede straffe.

Jeg forstod det ærede medlem fru Erna

Sørensen derhen — men det kan jeg have misforstået — at det ærede medlem ville afvise anvendelse af prøveløsladelsesinstituttet overfor alle sædelighedsforbrydere. Det vil jeg dog mene var mindre vel betænkt. Jeg tror, vi skal drøfte dette spørgsmål noget nærmere i udvalget. Dette med sædelighedsforbrydelser lyder så truende, men selve begrebet omfatter jo en lang række forskellige forbrydelser, og der er vel nok nogle af dem, der ikke er så alvorlige, at prøveløsladelse, selv udfra det ærede medlems strenge synspunkt, måtte være helt udelukket. Der er visse blufærdighedskrænkelser, som vel ikke er så voldsomme, at de straffe, som i øjeblikket pålægges for dem, kan anses for at være urimelig milde.

Jeg forstår, at det ærede medlem fru Erna Sørensen ligesom de ærede medlemmer fru Edel Saunte og frk. Helga Pedersen var enig i ophævelsen af straffelovens § 289.

Jeg takker det ærede medlem hr. Steen for de bemærkninger, han fremsatte. Jeg forstod det ærede medlem derhen, at han, selvom han forbeholdt sig yderligere oplysninger, dog var sympatisk indstillet overfor lovforslaget og den tendens, det er udtryk for. Den samme opfattelse fandt jeg hos det ærede medlem fru Petra Petersen.

Også det ærede medlem hr. Alfred Jørgensen har jeg anledning til at takke for tilslutningen til lovforslaget. Jeg tror nok, at det ærede medlem på et enkelt punkt har misforstået det. Det ærede medlem gjorde nogle bemærkninger om tilsynet med de tidligere straffede. Derom vil jeg gerne sige til det ærede medlem, at det tilsyn, der anordnes i prøveløsladelsestiden, jo ikke berøres af ophævelsen af § 289; § 289 omhandler det særlige polititilsyn med gentagne gange straffede berigelsesforbrydere, et tilsyn, der kan strække sig over en meget lang årrække og gå ud over prøvetiden. Jeg tror nok, at det ærede medlem her fik to ting blandet sammen, men det skal vi nok få klaret.

Det ærede medlem hr. Gottschalek-Hansens betragtninger kunne jo give mig anledning til mange bemærkninger. Jeg skal fare frem med al den forsigtighed, jeg normalt udviser, når det ærede medlem har talt. Men når det ærede medlem siger om dette forslag, at det er et led i bestræbelserne for at gøre straffen illusorisk, fore-

[Justitsministeren.]

kommer det mig, at det ærede medlem er helt ude i det meningsløse. Hvis det ærede medlem havde de oplevelser, jeg har som justitsminister, og som det ærede medlem frk. Helga Pedersen før mig har haft, hvis det ærede medlem så, hvilket voldsomt indtryk det gør på mange mennesker at få selv det, vi synes er en kortvarig straf, hvor uheldige de er derover, tror jeg ikke, det ærede medlem ville føle sig fristet til at gentage en sådan frase. Det ærede medlem brugte vendingen „ensidig, misforstået humanisme“. Jeg kan kommentere den på samme måde.

Det ærede medlem pegede naturligvis med rette på, at der er andet at tage hensyn til end lovovertræderen; der er samfundets interesse; der er hensynet til ofrene, og i denne forbindelse fremhævede det ærede medlem specielt berigelses- og sædelighedsforbrydelserne. Det sidste kan jeg forstå; berigelsesforbrydelserne er måske mindre væsentlige i netop denne betragtning.

Men så siger det ærede medlem med hensyn til straffens formål, at der er en række forskellige formål, og det ærede medlem peger — og det er fuldstændig rigtigt — på, at så længe lovovertræderen afsøner straf, er han afskåret fra at lave noget nyt — bortset fra hvad han kan lave i fængslet og pådrage sig straf for. Men stort set kan man give det ærede medlem ret i, at så længe lovovertræderen sidder inde, laver han ingenting. Den yderste konsekvens heraf ville være, at enhver lovovertræder resten af livet skulle sidde inde, for så var der ingen fare for recidiv. Så langt ville det ærede medlem dog ikke gå.

Det ærede medlem så endvidere straffens formål i, at den kunne virke som en advarsel til andre; videre pegede det ærede medlem på den pædagogiske påvirkning og arbejds træningen, men sagde endelig, at straffen er udtryk for samfundets misbilligelse af den begåede lovovertrædelse; og det er rigtigt, det er straffen et udtryk for. Men selve den omstændighed, at man til straffeinstituttet knytter prøveløsladelse, ja, selvom man hertil har knyttet benådning, ændrer jo ikke det faktum, at samfundet gennem selve dommen har givet udtryk for sin misbilligelse af lovovertrædelsen.

Til slut vil jeg blot gentage til det ærede medlem: jeg tror ikke, at det ærede medlem som følge af dette lovforslags gennemførelse skal frygte en voldsom stigning i antallet af prøveløsladelser og slet ikke en undergravning af retsbevidstheden her i landet.

De bemærkninger, det ærede medlem hr. Thestrup fremsatte, kan jeg kun takke for. Jeg er naturligvis villig til med det ærede medlem at drøfte de enkeltheder, som kan vække tvivl hos det ærede medlem, men jeg forstod det ærede medlem sådan, at han stort set var enig i tendensen i lovforslaget.

Edel Saunte: Det ærede medlem frk. Helga Pedersen talte om ophævelse af sikkerhedsforvaringen. Jeg er ikke uenig med hende i, at man bør overveje dette problem, og jeg er sikker på, vi er enige om, at det betyder ikke, at vi har til hensigt, at folk, som gentagne gange har begået grove forbrydelser, skal behandles mere lemfældigt, end de bliver i øjeblikket. Men spørgsmålet er, om det er rimeligt at holde dette store apparat i gang for de relativt få personer, det drejer sig om, og spørgsmålet er også, om vi opnår noget mere ved at benytte sikkerhedsforvaringsinstituttet, end vi kunne opnå ved at anvende almindelige, strenge fængselsstraffe overfor de samme personer. Det er en meget kostbar foranstaltning, såvidt jeg ved, og jeg synes, det er rimeligt, at vi under udvalgsarbejdet ser nærmere på, om fængselsmyndighederne mener, der er grund til at bevare instituttet.

Med hensyn til de bemærkninger, det ærede medlem fru Erna Sørensen gjorde, vil jeg gerne have lov at præcisere, at man skal være meget forsigtig med at anvende statistik i sædelighedssager. Det er et så vidtspændende område, at man vanskeligt vil kunne bedømme, om en gennemsnitsstraf er rimelig. Hvis vi ser f. eks. på straffelovens § 232, omfatter denne bestemmelse handlinger, hvor personer krænker uskyldige mindreåriges blufærdighed på det groveste, men vi må heller ikke glemme, at den anvendes også på blufærdighedskrænkelse overfor en professionel trækkerdreng, hvis der har været forevist ham utugtige billeder, som han måske selv har stået model til. Det er rimeligt, at den strafudmåling, der anvendes i de to vidt forskellige sager, må

[Edel Saunte.]

blive vidt forskellig; men når man lægger dem sammen og tager et gennemsnit, får man et middelforslag ud, som måske kan virke helt urimeligt, både i forhold til blufærdighedskrænkelserne overfor den uskyldige unge mand eller pige og i forhold til blufærdighedskrænkelserne overfor trækkerdrengen. Jeg tror, det ville være gavnligt, om man kunne se nærmere på disse sager og undersøge, hvordan de fordelte sig, at man ikke blot så rent teoretisk på dem. Jeg vil også gerne sige, at det er min opfattelse, at der er intet område, hvor vi trænger mere til prøveløsladelse end på dette område. Det er vitterligt, at prøveløsladelsen er et af de bedste midler, vi har til at undgå, at folk gentager handlingerne. Overgangstiden fra løsladelsen til den fuldstændige frihed anvendes i reglen til en stabilisering, som er meget mere gavnlig, end fortsat fængsling ville være.

I anledning af det ærede medlem hr. Gottschalk-Hansens bemærkninger vil jeg gerne sige, at jeg er klar over, at det ærede medlem er velbevandret i forrige tiders historie og jura. Den har vi jo bedst beskrevet i visse bøger, som det ærede medlem er meget godt kendt med, og vi har i visse afsnit der en retsopfattelse, som nøje svarer til udtrykket: øje for øje og tand for tand. Men selvom man beskæftiger sig med sådanne historiske studier en del af sin tid, er det lidt underligt, at man her i folkettingen og i det praktiske, daglige liv kan finde det nødvendigt at anvende den samme, iøvrigt fuldstændig forladte, straffeteori.

Jeg tror personligt, at det er den dårligste teori, man overhovedet kan have. Hvis et samfund virkelig skal beskytte sig imod forbrydelse og skal opnå, at så få af dets borgere som muligt kommer i konflikt med loven, kan man ikke anvende nogen dårligere straffemetode end øje for øje og tand for tand. Det er karakteristisk, at man ved en mildere behandling af førstegangsforbrydere opnår den ringeste recidivitet; det er karakteristisk, at over 62 pct. af de

mennesker, der straffes første gang, aldrig kommer igen, og at denne tendens er stigende. Og jeg er ganske overbevist om, at når vi opnår et bedre resultat i behandlingen af de mennesker, der første gang begår en forbrydelse, er det ikke mindst, fordi vi er i stand til at prøveløslade dem, og ikke mindst, fordi vi er i stand til i særlige tilfælde at benåde dem og derved give dem en lempeligere tilbagevenden til samfundet, end hvis de udstår deres straf til sidste dag.

Jeg ville gerne, om vi i udvalget kan få oplyst fra den højtærede justitsminister, om min opfattelse ikke er rigtig, nemlig den, at strafudmålingen aldeles ikke er mildere nu, end den var for blot 20 år siden. Når jeg tænker tilbage til de første år, hvor jeg var forsvarer, har jeg den absolutte opfattelse, at store straffe var langt mere sjældne, end de er i dag. Det er ikke alene, fordi jeg er blevet ældre og måske får lidt større og alvorligere sager, end jeg fik som ung, for det, jeg ser på, er samme type sager, og det er min opfattelse, at domstolene absolut ikke udmåler lavere straffe nu, end de gjorde for 20 år siden; mit indtryk er som sagt nærmest, at man ikke er bange for virkelig at idømme en alvorlig straf, når man mener, det er nødvendigt overfor det pågældende enkelte individ. Man var oprindelig efter min opfattelse måske for bundet af den almindelige gennemsnitspraksis for behandlingen af en bestemt forbrydelse, medens man i de senere år — og her har måske også krigsårene medvirket til at frigøre domstolene, således at de langt mere individuelt bedømmer den virkning, som straffen må have overfor den enkelte person — absolut ikke viger tilbage for at idømme ganske betydelige straffe, når man mener, at virkningen af en sådan betydelig straf kan få betydning for mandens resocialisering. Det er min opfattelse, at når domstolene er blevet friere på dette område, er det ikke mindst, fordi man gennem benådningsinstitutionen og gennem prøveløsladelsen — efter at have givet manden choket ved at idømme ham en stor straf og derefter

[Edel Saunte.]

gennem fængselsmyndighederne har bedømt virkningen af dette chok — har muligheden for, hvis virkningen har været gunstig, at løslade manden på et tidligere tidspunkt, end straffen er udmålt til. Hvis man ikke havde denne mulighed, tror jeg, domstolene ville være mere tilbageholdende med idømmelse af store straffe, hvor der ikke er tale om manglede forbrydere, og man ville ikke opnå det, man nu opnår, nemlig et lavere antal tilbagefaldstilfælde, end man havde tidligere.

Jeg er glad for, at det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen anvendte ordene „teoretisk juristeri“, for det er altså et udtryk, man kan tillade sig at anvende, og jeg vil da gerne sige til det ærede medlem, at jeg har sjældent hørt en sådan mundfuld teoretisk juristeri som det, han serverede os her. Hele det ærede medlems indlæg var præget af, at han aldeles ikke i praksis er vant til at behandle disse sager og aldeles ikke kender de folk, han taler om. Dertil kommer, at det ærede medlem åbenbart heller ikke ved noget rent teoretisk juridisk om, hvorledes benådningerne og prøveløsladelserne anvendes, nemlig at de i det store og hele anvendes overfor folk, som straffes første gang, og at man meget sjældent anvender dem i tilbagefaldstilfælde. Der er altså ikke tale om, at man med disse bestemmelser overhovedet kommer til at røre dem, som det ærede medlem var ude efter, nemlig de professionelle forbrydere.

Erna Sørensen: Jeg vil gerne sige til min partifælle, det ærede medlem hr. Thestrup, at jeg ikke så meget regner med begrebet folkestemning, og at en folkestemning skulle bevirke, at man her gjorde sig til talsmand for skærpelse af straffene og hårdere bedømmelse i det hele taget. Jeg vil snarere kalde det for et retsinstinkt hos folk, når de mener, at man skal behandle sædelighedsforbrydelser hårdere end f. eks. berigelsesforbrydelser. Når jeg tænker på sædelighedsforbrydelser, tænker jeg naturligvis først og fremmest på forbrydelser overfor børn. Jeg tror ikke, der er nogen, der i den grad rystes, som forældre, når der er tale om sædelighedsforbrydelser overfor børn, og her er ikke tale om en stemning; det er noget, der bunder dybt i os, det er

et virkeligt nordisk retsinstinkt, som jeg sætter meget højt, og som jeg også tror vi andre skal tage hensyn til.

Løvrigt er jeg glad for den højtærede justitsministers udtalelse om, at de hårde straffe, man gav disse bøller for et par år siden, og netop nægtelsen af prøveløsladelse har bevirket en nedgang i den slags forbrydelser. Det viser jo kun, at de bemærkninger, jeg kom med, er rigtige, altså at man alligevel i visse tilfælde er for mild og for blød, kort sagt viser al denne sødsupplementalitet, humanitet o. s. v. Jeg tror virkelig, at for sædelighedsforbrydelser — jeg tænker ikke på blufærdighedskrænkelser, for dér kan vi aldrig komme op på de høje straffe, som giver anledning til prøveløsladelse og benådning, men altså på forbrydelser som utugt mod børn under 15 år, sædelighedsforbrydelser i almindelighed overfor børn — har man brug for strenge straffe, og selvom jeg kender vor straffelovgivning og ved, at der er adgang til at give en streng og en hård straf, så er der dog konstateret adskillige tilfælde, hvor man har taget for meget hensyn til lovovertræderen på grund af hans særlige psyke o. s. v., altså har tilsidesat, at det netop er ofret for denne forbrydelse, man skal tage hensyn til først og fremmest. Jeg kan godt forstå, at man også må tage i betragtning omkostningerne ved indespærring o. s. v., men her mener jeg på den anden side at samfundet må udskadeliggøre disse mennesker, selvom det skal koste samfundet noget; og selvom den dømte måske ikke har den helt store chance for at komme på ret køl, må han dog bære sin straf. Det tror jeg også er den virkelig dybe mening hos folk, som beskæftiger sig med den slags ting.

Gottschalck-Hansen: Det undrer mig ikke, at den højtærede justitsminister udtalte sig, som han gjorde. Ministeren er jo også en slags jurist; og det er selvfølgelig rigtigt, hvad justitsministeren siger, at han altid udviser en vis forsigtighed, når jeg har talt — undertiden for megen forsigtighed, hr. minister. Det oplevede vi, da jeg for nogle år siden rejste spørgsmålet om de voldsoverfald og den bølleterror, der prægede byen. Første gang, jeg rejste spørgsmålet, blev det bagatelliseret af ministeren: der

[Gottschalck-Hansen.]

var ikke grund til at kyse og skræmme folk, det var ikke noget problem. Men det viste sig, som månederne, ugerne og dagene gik, at disse overfald blev stadig hyppigere. Det er med ikke ringe tilfredshed, jeg i dag hører den højtærede justitsminister ytre sin glæde over, at antallet af disse overfaldsforbrydelser er gået meget betydeligt ned, og så peger ministeren på de ting, som jeg dengang som en ganske almindelig lægmand, der talte som en lægmand om disse ting, tillod mig at pege på. Loven skrives nok af jurister og for jurister, men også for folket, og jeg tillod mig at pege på en skærpet strafudmåling. I dag siger ministeren, at det har været en af årsagerne sammen med vanskeligheden ved at få benådning gennemført, mere politi på gaden og alle disse ting. Det havde været klogt, om ministeren havde været mindre forsigtig dengang, så var vi kommet resultatet nærmere tidligere.

Jeg må erkende overfor ministeren, at det var en fortalelse, at jeg brugte udtrykket berigelsesforbrydelser; det var voldsforbrydelser, jeg tænkte på, og jeg beklager, at jeg gjorde mig skyldig i denne fortalelse.

Jeg mener ikke — det kan bero på et skøn, ministeren kan have sin mening og jeg min — at det er tilstrækkeligt, at samfundet gennem selve dommen har placeret lovovertrædelsen. Det er ikke nok, at man bare giver en karakter, og så er det hele overstået, for så kunne vi lige så godt lukke fængslerne, lige så godt standse hele apparatet; det måtte da være det bedste og mest hensigtsmæssige. Jeg synes, at respekt for de love, vi har, og de domme, der afsiges, må være rigtig, rimelig og naturlig.

Det ærede medlem fru Edel Saunte har enten ikke hørt eller ikke forstået, hvad jeg sagde. Jeg ytrede mig ikke på noget punkt eller på noget område udfra sætningen: øje for øje og tand for tand. Jeg pegede bare på, at der efter min opfattelse — og den opfattelse har jeg lov at have og give udtryk for — bør være mening i selve straffesystemet; det synes jeg ikke der er.

Endelig omtalte det ærede medlem, at det var uhyre vanskeligt for et menneske,

der een gang havde været prøveløsladt og påny blev straffet, igen at opnå prøveløsladelse. Jeg skal ikke gøre mig klog på disse ting, men blot minde om, at man i henhold til lovforslagets § 5 om ændring af straffelovens § 66, stk. 1, tilsigter at lempe de nugældende regler for fanger, der er i sikkerhedsforvaring, således at et menneske, der kommer i sikkerhedsforvaring for anden gang, kan komme ud efter 4 års forløb. Da de nugældende regler kræver 8 år, bliver der altså derved mulighed for øget adgang til ny prøveløsladelse.

Thestrup: Jeg er ganske enig med det ærede medlem fru Erna Sørensen om, at sædelighedsforbrydelser overfor børn er noget meget graverende og noget, der må gribes stærkt og hårdt ind overfor. Jeg tror ikke, der er nogen jurist, der på det punkt har andre anskuelser; det kan jeg i al fald ikke tænke mig. Men jeg må dog sige, at der er jo også strenge straffe foreskrevet herfor, særdeles strenge straffe. Det er dog vel ikke det ærede medlems mening at ville have strengere straffe end dem, der står i straffeloven? Det er også sådan, at der ved domstolene udmåles særdeles strenge straffe i disse tilfælde. Det ligger vel iøvrigt også således, at de mennesker, der her er tale om, ofte ender i psykopatforvaring eller andre af disse ganske særlige strafarter. Ofte drejer det sig om sindssyge og meget, meget ofte om åndssvage forbrydere, overfor hvilke der gælder helt andre betragtninger.

Jeg vil henvise til det, jeg sagde om, hvad der er befolkningens virkelige indstilling, sådan som den kommer frem, når man står overfor de enkelte mennesker i en domsmandssag. Jeg har også i sædelighedssager oplevet, set og hørt befolkningens anskuelser; folk er i virkeligheden tilbøjelige til at give mindre og mildere straffe end dem, jeg selv går ind for. Når jeg skal sige min mening, er den virkelige nordiske indstilling — hvis vi skal tale om noget sådant — ikke den, at man, hvis der foreligger en grov krænkelse, selv går lige til det yderste, at man virkelig vil have hævnmomentet frem. Jeg tror tværtimod, indstillingen er den i enhver situation at bevare mådehold og ikke komme altfor langt bort fra det rimelige.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Intet ville ligge mig fjernere end at forsøge at tage noget fra det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, men jeg må dog i den historiske forsknings interesse gøre opmærksom på, at den fremstilling, han just nu gav af sin rolle ved voldsmentalitetens nedkæmpelse i det storkøbenhavnske samfund, er uden nogen forbindelse med virkeligheden. Forholdet er det, at disse voldsforbrydelser kulminerede i vinteren 1953, og der er siden sket et stadigt fald i deres antal. Der er måneder, hvor vi har været nede på to; vi var på et vist tidspunkt oppe på omkring 60.

Jeg har sagt, og jeg gentager, at jeg kan ikke vide, i hvilket omfang den skærpede strafudmåling, afslag på benådninger og afslag på udsættelse af straffesonen har virket, men jeg tror bestemt, at det ærede medlem hr. Thestrup har ret, når han siger, at det i virkeligheden er langt dybere liggende årsager, der er bestemmende for, at der sker en sådan nedgang i en kategori af alvorlige forbrydelser. Glemme må man heller ikke, at disse alvorlige voldsforbrydelser er affektforbrydelser, hvor det vel er relativt sjældent, at voldsmanden, inden han handler, overvejer, hvad det kommer til at koste. Derfor har det ærede medlem hr. Thestrup ret, når han på baggrund af den erfaring, han som mangeårig kriminaldommer har, siger, at det ville være af stor interesse, om man var i stand til at udforske kriminalitetens årsager på vigtige områder.

Må jeg dernæst sige til det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen, at han ikke kan anfægte den kendsgerning, at der i selve dommen, i dette, at manden kendes skyldig, i selve strafudmålingen, ligger samfundets misbilligelse af det, der er sket. Jeg mener, det er givet, at virkningen på den enkelte vil være mindre afhængig af, at han kommer til at udstå straffen i dens fulde længde, end at der er overgået ham en dom.

Jeg tror, det ærede medlem ganske undervurderer den betydning, prøveløsladelsesinstituttet har. Ikke alene virker muligheden for prøveløsladelse til at fremme hos den pågældende, medens han afsoner straffen, et ønske, jeg vil ikke sige om at forbedre sig, men om at opføre sig på en bedre måde, så han positivt går ind i et samarbejde med de myndigheder, han stilles

overfor, fordi han derved opnår en strafafkortning. Men derudover har prøveløsladelsen den virkning, at man gennem en periode, hvis man finder det nødvendigt, kan føre et mere eller mindre intimt tilsyn med ham og derved sikre hans, jeg havde nær sagt, gnidningsløse overgang til en normal tilværelse.

Prøveløsladelsesinstituttet har en så betydelig værdi i hele den kriminale forsyrg, at det er dybt beskæmmende, at et medlem af folketinget omtaler instituttet, som det ærede medlem gjorde det.

(Kort bemærkning).

Gottschalck-Hansen: Det imponerer mig ikke med den forargelse, den højtærede justitsminister lagde for dagen. Jeg forbeholder mig min ret til at give udtryk for de meninger, jeg har.

Med hensyn til den højtærede ministers historiske redegørelse nødes jeg til at henvise til folketingstidende for 1953—54, hvoraf man kan se — sp. 212 — at jeg den 21. oktober 1953 rettede et spørgsmål til ministeren. Da jeg kun har en kort bemærkning, er tiden ikke til at læse spørgsmålet og svaret op, men jeg henleder den højtærede ministers opmærksomhed derpå. Dengang blev sagen rejst, og da fik jeg et svar. Jeg genoptog sagen under finanslovdebatten, fordi der ikke var kommet noget ud af det, men så skete der noget. Det ville være rart, om også ministeren for retsvæsenet fører en tale, som er i overensstemmelse med virkeligheden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Edel Saunte: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlemmer af folketinget Erik Eriksen, Aksel Møller, Henry Christensen, Halfdan

[Formanden.]

Hendriksen, Ole Bjørn Kraft, Harald Nielsen, Sønderup og Poul Sørensen har meddelt mig, at de ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod organisationstvang.

Medlem af folketinget Kirsten Gloerfelt-Tarp har meddelt mig, at hun ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Kan finansministeren begrunde, at der ikke på skattebilletten gives skatteborgeren oplysning om, af hvilket beløb skatten er beregnet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingsmand Johs. Christiansen har meddelt mig, at han ønsker til forsvarsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er der givet, eller vil der blive givet ordre til ikke at anvende de to af Hawker-fabrikkerne leverede Hunter-jets, før den i England påbegyndte undersøgelse af nævnte maskintype er afsluttet, resultatet godkendt og eventuelt påpegede fejl blevet rettet — og kan den danske regering frigøre sig for kontrakten om levering af ialt 30 Hunter-jets, hvis eventuelt fastslåede fejl ved disse maskiner ikke vil kunne rettes på en for deres anvendelse i forsvaret fuldt betryggende måde?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingsmand Bruun de Neergaard har meddelt mig, at han ønsker til landbrugsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvorned begrunder landbrugsministeren efter kornordningens ophævelse opretholdelsen af statens kornkontor, der på finanslovsforslaget 1956—57 står opført med en årlig udgift på 362 617 kr.?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Folketingsmand Tesdorpf har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for handel,

industri og søfart at stille følgende spørgsmål:

„Finder ministeren det rimeligt fortsat at opretholde en stærk eksportbegrænsning for træ, f. eks. for bøgesveller, bøgefirkanter og ubearbejdet nåletræ?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommende spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Poul Sørensen): Herved tillader jeg mig på forslagsstillerne vegne for det høje ting at fremsætte *forslag til folketingsbeslutning om foranstaltninger mod organisationstvang*. Forslaget har til formål at bane vej for, at der i lovgivningen skabes sikkerhed for, at personer, som ansættes i stat og kommune, ikke udsættes for organisationstvang. Baggrunden for forslaget er en opsigtsvækkende afskedigelse af en løst ansat funktionær ved Aarhus kommune, en sag, som gav anledning til et spørgsmål i folketingets spørgetid. Af den højtærede indenrigsministers svar fremgik det, at det var tvivlsomt, om der i gældende lov er hjemmel til at hindre afskedigelser på grund af organisationsforhold, og forslagsstillerne ønsker da herved at medvirke til, at der for fremtiden skaffes sikkerhed mod organisationsmæssige overgreb.

Formanden: Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 14. februar kl. 14 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme og

forslag til lov om jordrente til staten [af Oluf Pedersen m. fl.].

2) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændring i lov om økonomisk udligning m. v. mellem Københavns kommune og Frederiksberg og Gentofte kommuner.